

A DUNAMEDENCE JÖVŐJE ÉS A NEMZETISÉGI KÉRDÉS.

A háború befejeztével előreláthatóan a Dunamedence politikai és gazdasági viszonyainak rendezésére is sor kerül. Ha mindez az *Új Európa* megteremtésének sokszor hangoztatott elvei alapján fog megtörténni, akkor bizonyára fő célként lebeg majd szem előtt, hogy ezen az egész Európára nézve oly nagyfontosságú területen a békés és megértő szellemben való együttműködés, együttműködés, a szellemi és anyagi fejlődés, az egyetemes boldogulás tartós alapjai vettessenek meg, hogy Közép-európának ez a része megszűnjön a fajok és népek gyűlölködő, egymástrótoró harcának, állandóan parázsló, veszedelmes tűzfészkeknek színtere lenni.

A párisi környéki úgynevezett „békeszerződések“ tudvalévően nem békét, hanem állandósult, lappangó hadi állapotot teremtettek a Dunamedencében politikai és gazdasági vonatkozásban egyaránt. Ez egyre súlyosodó elfajulásokra, folytonos és meg nem oldható válságokra, valósággal egyre inkább fokozódó zűllésre vezetett. Mindez érthetővé teszi, hogy az egykori „győztesek“ táborában is az idő múlásával párhuzamosan növekedett azoknak az államférfiaknak, politikusoknak, politikai íróknak száma, akik súlyosan elítélték azt az esztelenséget, azt a példátlan politikai és gazdasági rövidlátást, amellyel a párisi környéki békeszerzők — észszerű rendezés helyett — yaksüket önkényességgel szerteszét szabdalták, valósággal feldúlták a háború előtt fejlődésnek és virágzásnak indult Dunamedencét.

Ismeretes, hogy a felforgatásnak jóval inkább nevezhető „újjárendezés“-nek alapeszméjeként a *nemzetiségi elv* érvényrejuttatását hangoztatták, teljességgel mellőzve a földrajzi, történelmi, kulturális és gazdasági adottságok figyelembevételét a szilárd államalakulatoknak századokon át bevált és biznyságot tett eme tényezőit. De magát a fennen hirdetett nemzetiségi elvet is meghamisítva alkalmazták és ezt kényszerítő okok nélkül sorozatosan lábbal tiporták, súlyosan megsértették. „Nemzeti államok“ alakításának követelményét hangoztatták, de valójában *jellege-*

tesen nemzetiségi alakulatokat hoztak létre, különböző és ellentétes érdekű és szellemű fajokat tereltek egy-egy állam fennhatósága alá. Ezeket sem a földrajzi helyzet, sem a történelmi múlt, vagy azonos kultúra és gazdasági érdek nem kapcsolta egybe, csak a szuronyok ereje tartotta együtt. El lehetett joggal mondani erről a rendezésről, hogy semmiféle vonatkozásban nem nyugodott *elvi* alapon, hanem az egész vonalon a semmire nem tekintő durva önkényen épült fel.

A politikai jósnak — köztük számos franciának, angolnak, olasznak és amerikainak — könnyű dolguk volt és tévedhetetlenül ítéltettek akkor, amidőn — az egykori cseh, szerb és román szövetségesekre való tekintet nélkül — kimondták az így teremtett állapotoknak tarthatatlanságát és előbb-utóbb bekövetkező, el nem kerülhető végétét.

Valamennyi dunavölgyi népnek és az egész Európának egyaránt életbevágó érdeke fűződik ahhoz, hogy a múlt tanulságait levonva és megszívelve, a mostani háború befejeztével a Dunamedencében a *békés együttműködés*, a *szellemi és gazdasági virágzás alapjai* teremteszenek meg a rendezésnek olyan *észszerű* és a *történeti tapasztalatokon nyugvó elvi* alapján, amelyek egyrészt szilárd állami alakulatok létrejöttét biztosítják, másrészt pedig alkalmasak arra, hogy e területnek nagyfontosságú problémáját: a jelentős fejlődést mutató nemzetiségi kérdést — az egyes államok keretén belül — bomlasztó hatásuk megszüntetésével megnyugtató megoldások útjára tereljék.

Kétségtelenül nem könnyű feladatot kell majd ebben a tekintetben megoldania a dunavölgyi rendezésnek, hiszen a helyzetet az elmúlt szerencsétlen két évtized nagymértékben elmérgesítette. Különb. sem szabad szemet hunyni az előtt a tény előtt, hogy az államok szilárdságának biztosítása és a szélsőséges nemzetiségi törekvések között gyakran feszítő erejű éles ellentétek mutatkoznak, amelyeknek kiküszöbölése, vagy legalábbis elviselhetővé enyhítése nagy államvezetési művészetet, bölcsességgel és türelemmel párosuló erélyt követel meg egyik részről és az állam iránti hűséget, mérsékletet, helyes politikai belátást a másik részről. Rendkívül megnehezíti a békés összehangolás lehetőségét, ha kívülről jövő hatalmi törekvések bomlasztó céllal avatkoznak bele az állam és a nemzeti kisebbség egymáshoz való viszonyába. A történelem tanúsága szerint ilyenkor azért nehéz, sőt a legtöbb esetben lehetetlen a kiegyenlítés útját megtalálni, mert itt valójában ellentétes állameszmék futnak versenyt egymással és birkóznak életre-halálra, ami nem egyszer végül háború kirobbanására vezet.

Külső támogatás esetében a nemzetiségi törekvések — amint a tapasztalás mutatja — nem érik be az államhatalom részéről tanúsított legmesszebbmenő engedékenységgel sem, hanem a minden téren való *tökéletes elkülönüléssel* és az egész vonalon vég-

hezvitt teljesen *önálló szervezkedéssel* tervszerűen készítik elő az államból való kiválást és más államhoz való csatlakozást. Ezért Óly fontos, hogy a más fajokat is magában foglaló állam rendelkezék olyan egybekapcsoló tényezőkkel (földrajzi, történelmi, kulturális, gazdasági egységgel), amelyek a nyelvi és faji különbségek mállasztó hatását ellensúlyozni és legalább részben közömbösíteni képesek. Ezenkívül természetesen szükséges az államhatalom részéről olyan céltudatos politika és az államalkotó nemzet részéről olyan tudatos társadalmi magatartás, amely erősíteni és fokozni képes a meglévő összekapcsoló tényezők hatását és . tompítja, elsimítja az elkülönülést előmozdító ellentéteket és különbözőségeket.

A múlt kétségtelen tanulságai alapján két olyan ténnyel kell számolni minden dunavölgyi rendezésnél, amelyeknek lehető összeegyeztetése parancsoló szükségét jelent a dunavölgyi népek és nemzetek létének, önálló fejlődésének és békés boldogulásának biztosítása érdekében. Az egyik, hogy *teljes (totális)* nemzeti államok megvalósítása és a nemzeti elv *kizárólagos és korlátlan* érvényesülése ezen a területen, amelyen különböző fajok *vegyül-ten* lanknak, lehetetlenség a fajok kíméletlen harcának felidézése és a békétlenség, a háborús feszültségek állandósítása nélkül. A másik pedig az, hogy itt is, mint mindenütt, az állami alakulatok létrehozásánál figyelmen kívül nem hagyhatók a meg nem változtatható, állandó tényezőt jelentő földrajzi helyzet, a tanúbizonyosságot tevő történelmi múlt a maga összekapcsoló százados együttélési kötelékeivel és hagyományaival, a biztos megélhetés alapjául szolgáló gazdasági érdekek és a lelkeséget alakító valósi, művelődési és szellemi viszonyok; egyszóval mindaz, ami az állami élet szilárdságának és tartósságának nélkülözhetetlen, természetes feltétele.

Az államok *szilárdságának* mellözhetetlen követelményeit kell tehát összeegyeztetni a nemzetiségi törekvésekkel, a *nemzeti kisebbségek ma már megnövekedett igényeivel*. Ezen fordul meg a Dunamedence jövőjének alakulása, amely egyaránt vezethet lelteié, az emelkedés és a békés boldogulás irányában, de lefelé is. a válságok, az egyenetlenségek, a békéden forrongások, a könnyű préda lehetőségétől ide vonzott, bomlasztó hatású hatalmi törekvések folytonos háborgatásának végzetes lejtőjére.

A Dunamedencében Magyarországra a vezetőszerp nehéz és felelősségteljes terhe és hivatása hárul központi földrajzi fekvésénél, történelmi múltjánál, a magyarság fejlettebb kultúrájánál, az egyetemes európai érdek iránt való kiváló érzékénél, ezeréves állami élete során erősen fejlett politikai képességeinél és nem utolsó sorban felsőbbeségi *faji* erejénél fogva. Kétségtelenül nem egyedül a magyar áilam politikájától, a magyar nemzet magatartásától függ a Dunamedence jövő sorsának jó vagy bal irányban való alakulása. De ebben a tekintetben igen súlyos té-

nyezőt jelentünk. Az is igaz, hogy az állami szempont és a nemzetiségi igények lehető összeegyeztetése tekintetében gazdag tapasztalatokra és jelentős sikerekre támaszkodhatunk. Ezek kiállják a próbát más nemzetek múltjával és politikájával történő mindazzal a fonák, önmagát is károsító, brutális eljárással, amelyekkel az egykori kisantantállamok mutatták meg, hogy mennyire képtelenek az állameszme és a jogos nemzetiségi igények még oly kismértékű összeegyeztetésére is.

A magyar állam szervezete a múltból eredően rugalmas, korántsem merev. Alkalmas a váltakozó és különböző állami feladatok kellő megoldására, menten minden egyoldalú túlzástól, a múlttal és a tényleges szükségletekkel számot nem vető elméleti elrugaszkodástól. A magyar ember nincs ellenérzéssel, még kevésbé gyűlölködő, ellenséges indulattal a másjakkal szemben. Egyénisége a türelmesség, sőt a szeretet, a megbecsülés, a megértés szellemét sugározza másfajú embertársai felé. Ebből fakad vonzó, hódító ereje, amelynek múltunk és jelenünk már annyi bizonyítékát szolgáltatta. A magyarságból hiányzik az eltaszító, elkülönülési természet, ellenkezőleg, vonzó, egybekapcsoló, összeforrasztó hatásáról nevezetes. Mindez jelentős tényezőnek bizonyult mindig abban, hogy a magyar állam eszméjét, Szent István birodalmi gondolatát mindig össze lehessen egyeztetni Magyarország másjaki polgárainak jogos igényeivel cs életérdekévei.

Ebben a tekintetben nekünk nincs szükségünk elvontan kigyalgt elgondolásokra, amelyek a gyakorlati élet próbáját még ki nem állották, sem viszonyainkra nem találó, külföldi példák lemásolására. Követendő irányelveink adva vannak a szentistváni gondolatból sarjadzó eszmékben és a történelmünk folyamán gyakorlatilag megvalósult politikai intézkedésekben és intézményekben.

Ne feledjük azonban, hogy a helyesen alkalmazott összeegyeztető elvek egymásukban korántsem elegendők a siker biztosításához. Mint mindig a belső cs külső politikában, úgy ebben az esetben is a kellő nyomatékot az erő *súlya* adja meg az ellentétes eszmék és törekvések mérkőzésének serpenyőjében. Ne feledjük a régi igazságot: az erő vonz és tömörít, a gyengeség taszít és a bomlás csírát hinti el: az erősnek sok a barátja, a gyöngettől még a hozzátartozó is elfordul.

A Dunamdcencében a tizenkétfmiliót messze meghaladó magyarság már számerejénél fogva is döntő tényezőként jelentkezik. Helyzeti, kulturális, gazdasági és ezen alapuló politikai ereje a Dunamedencében *fajsúly* tekintetében az első helyre emelik. Mindez erőteljesen még tovább fejleszthető céltudatos népgondozó, egészségügyi, művelődési és gazdasági politikával. Dunavölgyi múltunk, földrajzi helyzetünk, gazdag forrásokban bővelkedő erőnk jogot adnak nekünk az élen haladásra, de egyben

hivatást parancsolnak ránk és súlyos kötelességeket is rónak a magyarságra. Ezeknek maradéktalanul csak úgy felelhet meg, ha eleven nemzeti öntudattal, egységesen és összeforrottan kél bírókra a hivatása betöltése elé tornyosuló nehézségekkel.

Ajtay József.